

Lakiosasto

3.7.1997

Työeläkelaitoksille

LAKI LASTEN KOTIHOIDON JA YKSITYISEN HOIDON TUESTA

Lasten kotihoidon tuesta annettu laki on kumottu lailla lasten kotihoidon ja yksityisen kotihoidon tuesta (1128/1996), joka tulee voimaan 1.8.1997. Uudessa laissa säädetään oikeudesta taloudellisiin tukiin, jotka ovat vaihtoehtoja kunnan järjestämälle päiväkotitai perhepäivähoitopaikalle. Näitä ovat lasten kotihoidon tuki ja lasten yksityisen hoidon tuki. Molempiin tukimuotoihin voi kuulua hoitoraha ja tulosidon nainen hoitolisä. Kunta voi päättää, että hoitorahaa tai hoitolisää maksetaan korotettuna (kunnallinen lisä).

Kotihoidon tuki maksetaan vanhemmalle itselleen. Yksityisen hoidon tuki on uusi tukimuoto. Se on taloudellinen tuki, jota maksetaan lapsen hoidon järjestämiseksi yksityisessä päivähoidossa. Tämä tuki maksetaan suoraan vanhemman valitsemalle yksityiselle päivähoidon tuottajalle. Hoidon tuottajalle maksettava tuki ei ole perheen verotettavaa tuloa eikä se siten vaikuta perheen saamiin muihin sosiaalietuuksiin.

Lain toimeenpanosta huolehtii Kansaneläkelaitos. Kunta korvaa tuesta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset. Kunnallisen lisän kunta maksaa itse tai sopii Kansaneläkelaitoksen kanssa, että lisä maksetaan kotihoidon tuen tai yksityisen hoidon tuen yhteydessä.

YKSITYISEN HOIDON TUOTTAJAN ASEMA

Hoidon tuottaja, jolle yksityisen hoidon tuki maksetaan, voi olla

- yrittäjänä toimiva perhepäivähoitaja
- päiväkoti tai
- henkilö, jonka kanssa tukeen oikeutettu vanhempi on tehnyt kirjallisen työsopimuksen päivähoidosta vähintään yhden kuukauden ajaksi. Saman kotitalouden jäsenelle ei yksityisen hoidon tukea kuitenkaan makseta, vaikka hänen kanssaan olisikin tehty työsopimus.

Yksityisen hoidon tuottaja ei ole työsuhteessa Kansaneläkelaitokseen eikä kuntaan. Kansaneläkelaitos on velvollinen suorittamaan ennakonpidätyksen tuesta, jonka se maksaa sellaiselle hoidon tuottajalle, jota ei ole merkitty ennakoperintälaissa tarkoitettuun ennakoperintärekiisteriin tai joka on perheeseen työsuhteessa.

Lakiosasto

3.7.1997

Yrittäjäasemassa oleva hoidon tuottaja vastaa itse sosiaaliturvastaan, muun muassa YEL-vakuutuksen ottamisesta. Jos taas hoitaja on työsuhteessa perheeseen, työsuhteeseen sovelletaan normaaleja työsuhdetta koskevia säännöksiä.

TYÖSUHTEESSA OLEVAN HOITAJAN ELÄKETURVAN JÄRJESTÄMINEN

Perhe voi palkata hoitajan työsuhteeseen ja valita joko yksityisen hoidon tuen tai lasten kotihoidon tuen. Tukimuodosta riippumatta työnantajana olevan vanhemman on huolehdittava TEL-eläketurvan järjestämisestä hoitajalle.

Perheessä lastenhoitotyötä tekevään työntekijään sovellettava eläkelaki muuttuu 1.1.1998, jos lyhyiden työsuhteiden eläkevakuuttamista selvittäneen työryhmän (Lyhty 4 -työryhmä) ehdotukset toteutuvat. Työryhmä esittää, että kotitaloustyönantaja järjestää muuta kuin LEL-alan työtä tekevän työntekijänsä eläketurvan aina TaEL:n mukaisesti työsuhteen pituudesta riippumatta. Uusi säännös koskisi lain voimaantulon jälkeen alkaneita työsuhteita ja sellaisia 1.1.1998 jatkuvia työsuhteita, jotka eivät ole täyttäneet TEL:n aika- tai ansiorajoja. Ennen vuotta 1998 alkanutta työsuhdetta, johon on sovellettu TEL:a, ei siirretä TEL:sta TaEL:iin.

HOITAJALLE SUORAAN MAKSETTU TUKI ON ELÄKEPALKKAA

Hallituksen esityksen (HE 208/1996 vp) perusteluissa on todettu, että perheen oikeudeksi säädettyä yksityisen hoidon tukea voidaan luonteensa puolesta pitää perheen hoidon tuottajalle maksamana työsopimuslain tarkoittamana palkkana, jonka teknisluonteinen maksatus tapahtuu Kansaneläkelaitoksen kautta.

Näin ollen työsuhteessa olevan hoitajan eläkepalkkaan luetaan paitsi perheen hoitajalle maksama palkka myös Kansaneläkelaitoksen hänelle suoraan suorittama tuki. Näiden yhteismäärä on myös työnantajan työeläkevakuutusmaksun perusteena. Jos hoitaja saa vastikkeen työstään ainoastaan Kansaneläkelaitoksen maksamana tukena, määräytyy työnantajana olevan vanhemman vakuuttamisvelvollisuus tämän tuen perusteella.

Jos hoitajan palkka on sovittu niin, että osan siitä muodostaa yksityisen hoidon tuki ja siihen maksettava kunnallinen lisä, on myös kunnallinen lisä eläkepalkkaa. Eläkepalkaksi lisä katsotaan silloinkin, kun kunta maksaa sen itse.

Lakiosasto

3.7.1997

TYÖNTEKIJÄN ELÄKEMAKSU

Työntekijän tulee maksaa työntekijän eläkemaksu palkasta, josta hänelle karttuu eläkettä.

Työsuhteessa olevalle hoitajalle maksettava yksityisen hoidon tuki on työsopimuslain mukaista palkkaa, jonka teknisenä maksajana on Kansaneläkelaitos. Tuki on myös ennakoperintälaissa tarkoitettua palkkaa, josta Kansaneläkelaitos suorittaa ennakonpidätyksen palkan ennakonpidätystä koskevien säännösten mukaisesti.

Työntekijän eläkemaksun on siten katsottava koskevan myös palkkaa, jonka Kansaneläkelaitos suorittaa työnantajan sijasta tuen muodossa. Jos perhe maksaa hoitajalle tuen ohella palkkaa suoraan, peritään myös tuen perusteella määräytyvä työntekijän maksuosuus tästä palkasta. Jos palkkana on vain Kansaneläkelaitoksen suorittama tuki, ei työntekijän eläkemaksua voida periä, koska Kansaneläkelaitos ei ole maksun perintään oikeutettu. Tällöin eläkevakuutusmaksu jää kokonaisuudessaan työnantajana olevan vanhemman kustannettavaksi.

Työntekijän eläkemaksu pidätetään vastaavasti myös Kansaneläkelaitoksen tai kunnan itsensä maksaman kunnallisen lisän osalta.

TIETOJENANTOVELVOLLISUUS

Eläkelaitokset ovat velvollisia antamaan Kansaneläkelaitokselle ja muutoksenhakuviranomaiselle maksutta hallussaan olevat tukea koskevan asian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot. Muutoksenhakuviranomaisia ovat sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta.

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Markku Sirviö